

Contents

Å skrive på skjermtastaturet	2
Å skrive med diktering	3
Punktskrift på skjerm	3
Skrive med tredjepartstastatur (MBraile)	4
Å skrive ved hjelp av et Bluetooth-tastatur	5
Å skrive ved hjelp av et punkttastatur på en leselist	5
Teksterstatninger	6

Innholdsfortegnelse:

- [Å skrive på skjermtastaturet](#)
  - [Bli kjent med skjermtastaturet](#)
  - [Ulike Skrivemodus](#)
    - [Standardskriving](#)
    - [Berør og løft-skriving](#)
    - [Normal inntasting](#)
- [Å skrive med diktering](#)
- [Punktskrift på skjerm](#)
  - [Noen kommandoer i Punktskrift på skjerm](#)
- [Skrive med tredjepartstastatur \(MBraille\)](#)
  - [Noen kommandoer i MBraille](#)
  - [Kommandoer fra punkttastaturet](#)
- [Å skrive ved hjelp av et Bluetooth-tastatur](#)
  - [Kommandoer på et Bluetooth-tastatur](#)
- [Å skrive ved hjelp av et punkttastatur på en leselist](#)
- [Teksterstatninger](#)

Å skrive på en iPhone eller en iPad ved bruk av VoiceOver kan gjøres på ulike måter. Kanskje finner du en favoritt-metode, eller kanskje synes du det er best å veksle mellom de ulike metodene ettersom hva som er formålet med skrivingen. Vi vil nå gi deg en introduksjon til de ulike mulighetene som finnes. De fleste av disse metodene kan du velge i rotoren, mens andre krever tilleggskomponenter, som tastatur eller leselist med punkttastatur.

Å skrive på skjermtastaturet

Bli kjent med skjermtastaturet

De virtuelle knappene på skjermtastaturet er organisert som på et PC-tastatur. Når du går inn i et redigeringsfelt, finner du alle bokstavene, Shift, mellomrom og retur på tastaturet som standard oppsett. Når du skal skrive tall, tegn eller symboler, må du trykke på en knapp som du finner under Shift (til venstre på tastaturet). Knappen under Shift heter Tall. Når du har valgt Tall, byttes Shift ut med Symboler, og du går tilbake til det vanlige bokstavtastaturet ved å trykke knappen Bokstaver, som ligger på samme sted som Tall ligger når Bokstaver er valgt. Når tastaturet viser Tall, finner du alle tallene og de vanligste tegnene på tastaturet. Når Symboler er valgt, finner du spesialtegn.

På tastaturet finner du også en knapp som heter Diktering. Denne ligger til venstre for mellomrom. Enda et hakk til venstre, finner du en knapp som heter Neste tastatur. Her kan du bl.a. velge å få fram Emoji-tastaturet; en liste over uttrykksikoner du kan legge til i tekstene dine. Emojiene er organisert etter kategorier. Lengst til venstre i lista finner du en kategori som heter «Ofte brukt». Det kan være en fordel å bruke denne kategorien hvis du raskt vil finne fram til emojier du ofte bruker. Under Neste tastatur, finner du også andre tastaturspråk, dersom du har valgt at du vil ha flere språk tilgjengelig. Du kan også velge å ha MBraille (et tredjepartstastatur for å skrive punktskrift på skjermen) som et tastaturvalg. For å bla mellom de ulike tastaturene du har lagt inn, kan du dobbeltrykke og holde på knappen Neste tastatur. Deretter kan du dra fingeren opp og ned på skjermen, og VoiceOver leser opp navnet på tastaturet du markerer. Tastaturet velges når du løfter fingeren.

Ulike Skrivemodus

Når du er inne i et redigeringsfelt, vil du finne et rotorvalg som heter Skrivemodus. Når du blar opp og ned med en finger, kan du velge mellom Standardskriving, Berør og løft-skriving og Normal inntasting.

Standardskriving

Når du har valgt Standardskriving, leses bokstavene opp når du berører dem. For å skrive, dobbeltrykker du hvor som helst på skjermen når den bokstaven du vil ha er markert. Når du skriver inn en bokstav, vil VoiceOver annonsere dette ved å lese bokstaven i et litt høyere toneleie enn ellers.

Berør og løft-skriving

Når du har valgt «Berør og løft-skriving», drar du fingeren bortover skjermen til du hører den bokstaven du vil skrive. Bokstaven skrives når du løfter fingeren fra skjermen. Også her annonserer VoiceOver bokstaven med høyere toneleie. Dersom du er godt kjent på skjermtastaturet, kan dette være en raskere måte å skrive på. Shift, Tall, Symboler og slett velges på samme måte, men hvis du vil trykke Retur eller velge et annet tastatur, må dette gjøres på vanlig måte, ved å dobbeltrykke når ønsket valg er markert.

Normal inntasting

Normal inntasting egner seg ikke spesielt godt når man bruker VoiceOver. Her skrives bokstaven med en gang du berører den.

Å skrive med diktering

Diktering er tilgjengelig i alle redigeringsfelt. Du finner knappen til venstre for mellomrom på tastaturet. Når du dobbeltrykker, stater innskrivingen. Når du er ferdig med å lese inn det du vil skrive, dobbeltrykker du med to fingre. Hvis lydløsmodus ikke er aktivert, gir VoiceOver lydtilbakemelding når innspilling startes og stoppes. Når lydløsmodus er på, kan dette indikeres med vibrering. Du kan stoppe innskrivingen og redigere teksten underveis. Innskrivingen starter der du har plassert markøren (se redigering av tekst). Det er viktig å huske at du også må lese inn skilletegn, som komma, punktum og spørsmålstejn.

Punktskrift på skjerm

VoiceOver har en integrert funksjon som gjør at skjermen kan omdannes til et 6-punkts punktskrifttastatur. Dette er også et valg du kan gjøre i rotoren. Du må velge at du ønsker dette som et rotorvalg i Innstillinger > Tilgjengelighet > VoiceOver > Rotor.

Når du roterer til valget Punktskrift på skjerm, låses telefonens retning automatisk i liggende modus, med hjem-knappen pekende mot høyre.

Du kan velge mellom å la telefonen ligge flatt på bordet foran deg, eller å holde den med skjermen vendt bort fra deg.

Du kan velge om du vil skrive sekspunkts fullskrift, eller forkortet punktskrift. Hvis du går til Innstillinger > Tilgjengelighet > VoiceOver > Punktskrift > Punktskrift på skjerm, kan du bl.a. velge om du vil at kortskrift eller fullskrift skal være standard innskrivingsmetode. Du avslutter

---

punktskrift på skjerm ved å gjøre en sikksakkbevegelse på skjermen, eller ved å vri rotoren til en annen innstilling.

Noen kommandoer i Punktskrift på skjerm

- Mellomrom: Dra en finger mot høyre
- Slett tegn: Dra en finger mot venstre
- Slett ord: Dra to fingre mot venstre
- Ny linje: Dra to fingre mot høyre
- Bla mellom staveforslag: Dra en finger opp/ned
- Send en melding i f.eks. i Meldinger eller Messenger: Dra tre fingre opp

Skrive med tredjepartstastatur (MBraille)

MBraille er en av de mest brukte tredjepartsapplikasjonene for å skrive punktskrift på iPhone-skjermen. Den finnes i gratisversjon og i en fullversjon som koster noen kroner.

Merk: Fra iOS 14 må du aktivere Direkte berøring for å skrive i MBraille. Dette valget blir automatisk tilgjengelig i rotoren når du åpner appen. Når du åpner appen, vil VoiceOver si «Direkte berøring område». Du må finne Direkte berøring i rotoren, og deretter sveipe ned til På.

MBraille kan brukes som enkeltstående applikasjon, eller den kan legges inn som et tilgjengelig tastaturvalg. Du kan velge at MBraille skal åpnes hver gang du går inn i et redigeringsfelt.

Når du bruker fullversjonen av appen, kopieres alt du skriver i appen til utklippstavla, slik at du kan lime inn teksten i hvilken som helst annen app (se Redigering av tekst). Appen lar deg også utføre noen kommandoer direkte fra appen, som f.eks. sende en SMS, gjøre et Google-søk, publisere på Facebook, legge inn en kalenderhendelse eller ringe noen i kontaktlista di. Du kan også redigere tekst direkte i appen, og deretter lime inn bearbeidet tekst i andre applikasjoner.

Når du har gratisversjonen, har du kun tilgang til begrensede funksjoner, som alle må styres fra appen. Du kan f.eks. sende melding, ringe kontakter eller gjøre Google-søk.

MBraille har noe som kalles «Opplæringsmodus», som hjelper deg med å forstå tastaturets oppbygning og hvilke kommandoer som kan brukes. Applikasjonen har også en egen meny hvor du bl.a. kan gjøre innstillinger og få hjelp.

Noen kommandoer i MBraille

- Mellomrom: Dra en finger mot høyre
- Linjeskift: Dra ned med en finger
- Slett tegn: Dra en finger mot venstre
- Les opp tekst: Dra opp med en finger
- Slett ord: Dra to fingre mot venstre
- Angre: Dra to fingre mot høyre
- Slett all tekst: Dra ned(opp?)§ med tre fingre
- Åpne menyen: Dra mot venstre med tre fingre

Kommandoer fra punkttastaturet

Når du har skrevet en tekst som du f.eks. vil sende som en tekstmelding, søke etter på Google eller publisere på Facebook, kan du gjøre dette direkte fra MBraille.

Etter at du har skrevet teksten, bruker du kommandoen for ny linje (dra ned med en finger), og deretter du en av følgende kommandoer. Merk: Alle kommandoer starter med et punktum, og bekreftes med kommandoen for ny linje (dra ned med en finger).

- Gjøre et Google-søk: .google
- Sende teksten som sms: .sms <navnet til den du vil sende til>
- Sende teksten som statusoppdatering direkte til Facebook: .fb
- Ringe en kontakt eller et telefonnummer: .ring <telefonnummeret> eller <navnet til kontakten>. Samtalen startes så snart du drar ned med en finger for ny linje.

Det finnes flere utfyllende kommandoer (f.eks. skrive mail med mottaker, emnefelt og meldingsinnhold direkte fra appen), men dette oppfordrer vi deg til å sette deg inn i på egenhånd, f.eks. i MBrailles hjelpemeny, som du finner ved å skrive «.hjelp» på punktstaturet.

Å skrive ved hjelp av et Bluetooth-tastatur

Du kan koble et Bluetooth-tastatur til enheten. Dersom du er vant til å bruke Mac, vil mange av tastaturkommandoene være overførbare. Hvis du har en iPad, kan du f.eks. bruke et etui med integrert tastatur, slik at løsningen ligner litt på en bærbar PC. Det finnes små tastaturer som er tilpasset iPhone, men du kan også velge å bruke et større tastatur, f.eks. Apple Wireless Keyboard.

Det finnes mange tastaturnarveier som gjør at du slipper å forholde deg til skjermen når du skal utføre kommandoer. De fleste av disse snarveiene aktiveres ved å trykke kommandotasten sammen med andre taster. Når du vil bruke hurtigtaster til å styre bevegelser i VoiceOver, bruker du det som kalles VoiceOver-tast; du holder CapsLock eller CTRL+Alt (senere omtalt som VO) nede samtidig som du trykker andre taster.

Kommandoer på et Bluetooth-tastatur

- Gå til hjem-skjermen: Cmd+h
- Åpne eller lukke Spotlight Søk: Cmd+mellomrom
- Veksle mellom åpne apper: Cmd+tab
- Gå til Dock: VO+D
- Slå hurtignavigering av/på: Pil høyre+pil venstre
- Naviger mellom elementene i skjermbildet: VO+pil høyre/venstre
- Velge et element: VO+mellomrom

Å skrive ved hjelp av et punktstatur på en leselist

Hvis du kobler til en leselist via Bluetooth, blir teksten du skriver på punktstaturet automatisk overført til enheten. VoiceOver gir mulighet for at du kan skrive enten 6-punkts punktskrift, 8-punkts punktskrift eller kortskrift. Du kan gjøre innstillinger for innskrivingsmetode under Innstillinger > Tilgjengelighet > VoiceOver > Punktskrift. Valget «celler» styrer hvordan punktskriften skal vises på leselista, og valg du gjør under «Knapper» styrer hvordan punktskriften skrives inn på tastaturet. Du kan velge at leselista skal vise 8-punkts punktskrift selv om innskriving er satt til 6-punkts punktskrift. Når innskriving er satt til 6-punkt, vil du kunne bruke punkt 7 som slettetast og punkt 8 som Enter. Når du har valgt 8-punkts innskriving, må du på de fleste leselister trykke mellomrom+d for å slette. Når du har valgt innskriving med 6-punkt, gjør VoiceOver automatisk punkt 6 etterfulgt av punkt 1 om til stor A, punkt 3456 (talltegn) etterfulgt av a til tallet 1, osv.

VoiceOver har mange standard kommandoer for lesing og navigering. Du finner en oversikt over

---

disse kommandoene i artikkelen [Punktskrift i iOS](#).

Teksterstatninger

Hvis du har noen setninger eller avsnitt du skriver ofte, kan du lage snarveier til dem, slik at bestemte bokstavkombinasjoner du skriver på tastaturet blir erstattet av disse setningene. Dette gjør du slik:

- Gå til Innstillinger > Generelt > Tastatur > Teksterstatning > Legg til
- I redigeringsfeltet Uttrykk skriver du inn setningen eller avsnittet du vil ha en snarvei til
- I redigeringsfeltet Snarvei skriver du bokstavkombinasjonen du vil ha som snarvei til uttrykket
- Trykk Arkiver for å lagre

Når du er i et redigeringsfelt, f.eks. i en melding, kan du f.eks. skrive «epv» som erstattes med «Er på vei» når du trykker mellomrom.

Merk: Dette fungerer ikke i Punktskrift på skjerm.
